

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekz. edicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — 1 kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljegovih ulicah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden, sicer v torek, četrtek in soboto.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 8. marca. Danes je cesarjev oče, nadvojvoda

Franc Karl,

po slišani sv. maši in prejemi sv. zakramentov kmalo opoludne za srčnim utripljenjem umrl.

Nadvojvoda Franc Karl, ki je bil zaradi svoje priljudnosti, dobrotljivosti in u-miljenega srca povsod jako prijubljen, je še le pred nekimi dnevi obolel. Komaj smo po časnikih zvedeli njegovo bolezen, zvedeli smo po telegramu tudi že njegovo smrt. Več o njem prihodnjč.

Anglež velik škododelnik Avstriji.

III

Po trgovinski zvezi Avstrije z Angleško in posebno po pristavku (Nachtragskonvention), ki je delo Beustovo, je Avstrija trpela in trpi še vedno ne le v narodno-gospodarkem, ampak tudi v političnem obziru. O prvem smo že omenili, da je avstrijski obrtniki in trgovini škodoval posebno po nizki colnini, ktero ima pri nas vse uvaževano angleško blago, in po veliki množini, ki se je v Avstrijo uvaževala. Po na kant prišlih ali oslabiljenih fabrikah je prišlo več tisuč delavcev ob kruh in dosledno je tudi ušlo državni kasi več tisučev davka, ki so se morali pridobiti na drugem potu.

Da upada blagostanje države naše, temu je izdatno kriva Angleška.

A tudi v političnem obziru je škodovala Angleška Avstriji že sila veliko, morda toliko, da se ne bo dala škoda več popraviti, ampak se bo poznala, kakor hrastu strela. Če je bil kdaj čas ugoden Avstriji, je bil sedanji, ko so se Jugoslovani vzdignili z namenom, vreči od sebe neprenesljivi jarem turški. Naloga Avstrije v tej zadevi je bila natančno narisana po sestavi njenih narodov in po njenem starodavnem poklicu, ki je bil in je še ta: nositi kulturo na vzhod — se ve, da ne niti nemške, niti madjarske, ampak človeško. Narodi na jugu so tudi to pričakovali, davno že je tlela v njih iskra: „car avstrijski je tudi car naš“, iz zaupanja do Avstrije so tudi pričeli ustajati s klicem: „živijo Franjo Josip, naš car!“ Dokaz, da so vsi kristjani, tedaj pravi lastniki dežele želeli priti pod žeslo avstrijsko. Tedaj je jasno, da je bila naloga Avstrije na jugu ljudem znana in povoljna, ker so jo celo spodbujali da naj se je loti.

To pa se ni zgodilo, Avstrija ni ganila niti prsta. Zakaj ne? Zavoljo madjarskih in drugih elementov, ki so takrat zagnali veliki zvon za Turčijo. Kolikor toliko pač, a glavni zadržek ti niso bili, zamenite jih z drugimi, pa je veter drug. Jaz mislim, da je krivec prihajal od drugod — od Angleške. Tam je namreč zastopnik Avstrije še zdaj tisti nesrečni Beust, očiten prijatelj Angleške. Med Angležem in Turkom je taka zveza, kakor med dolžnikom in upnikom. Vsak upnik se pa poteza za dolžnika svojega vsaj toliko, da mu kdo drugi ne vzame tega, kar je njemu zastavljenega. Skoro največ angleškega kapitala

je naloženega v Turčiji. Zato je Angleška napenjala vse žile, da bi turških dežel ali morda več njihovih nji zastavljenih dohodkov — ne pograbil kdo drugi, kajti kje bi dobila potem svoj kapital in celó obresti od njega, če bi kdo drugi odtrgal Turčiji evropske dežele?

Anglež je pa tako dobro vedel, kakor vsak drugi, da Turčija razpada in da se razen nje nobena druga oblast v Evropi ne bo ustavljala temu, če si Avstrija odtrga Bosno Hercegovino, kateri so jej sami lastniki, krščanski prebivalci, ponujali. Avstrija bi bila poslala le par tisuč vojakov doli, pa bi si bila brez vsega upora prisvojila ti deželi. Da bi bilo to za njo dobro, tega le Madjari in nekteri drugi prijatelji Turčije nočejo verjeti; tem naj bo edini razlog ta, da bi se bili potem begunci, ki so Avstrijo in njene prebivalce že toliko stali in še staneje, nemudoma vrnili v svojo domovino, kjer bi bili gotovi varstva avstrijskega.

Anglež je tedaj dobro vedel, da mu največja nevarnost preti od Avstrije. Zato je po dobrem prijatelji svojem vplival na vso moč na Andrassyja, da je Avstrija mirna ostala, da ni spolnila svoje naloge. S tem je gotovo zgubila zaupanje pri — zdaj že, hvala Bogu! — bivših turških Jugoslovanih. Jaz bi celó ne stavil, da grof Andrassy ni zaigral prijateljstva z Rusijo in Nemčijo. Po tem bi bila skledica leče angleške prijaznosti res predrago kupljena in Avstrija se utegne za to še hudó pokoriti.

Zdaj je pač mir sklenjen. A ta mir je sklenjen le med Rusijo in Turčijo. Če pa Angleška zapelje — česar nas Bog varuj! — Avstrijo v kako vojsko z Rusijo, potem se bo še bolj pokazalo, kako škodljiva je an-

Pojasnilo k spisu:

„Mickiewiczova poljska politika.“

(Glej „Slovenca“ št. 9 in 10.)

(Dalje.)

Ko je bil Mickiewicz po razrušenju društva tako zvanih „filaretów ali promienistów“ na Vilenskem vseučilišču*) kot obtoženec propadel preiskavni sodnji z drugimi mladeniči vred, polnimi ljubezni do domovine in mladeniške navdušenosti, je bil v glob Rusije spravljn, in je prebival tukaj od l. 1824 do 1829 v raznih mestih, namreč v Petrogradu, v Krimu in v Moskvi, kjer so mu bili po posredovanju kneginje Zenejde Volkonjske, ktera se je tudi

*) Glava in kakor se zdi tvoritelj tega jako važnega in znamenitega društva je bil profesor Lelewel. Prvotni cilj tega društva je bil: izobraževati in ohraniti narodne običaje, ter vcepjati in gojiti znanstva in umetnosti. Republikanska načela, ktera je imel Lelewel, so dale temu društvu poseben značaj. Mladež premožnih roditev je posvečevala svoje premoženje, da bi pomogla revnim dijakom pristop k naukom akademiškim, in po

z bolnim pečala in njegove poezije na ruski jezik predstavljala, vsi saloni odprti. Kedar se je l. 1828 drugič v Petrograd podal, je bil nekoristno vladi ovadljen zaradi izdaja „Konrada Wallenrada“.*) Vendar potegnili se je zanj kneginja Zenejda in pesnik je dobil potni list na neomejen čas. To porabivši odpeljal se je do Ljubeke, in to k veliki svoji sreči, kajti nekoliko dni po njegovem odhodu je prišel ukaz pod zaklep dejati Mickiewiczza. Genijalen skladatelj Konrada Wallenroda se je zdel jako nevaren! Od tega časa prebival je Mickiewicz daleč od domovine, ogledajoč nemška mesta v družbi Odynca, tudi znamenitem potu je pristopilo mnogo udov k temu društvu. Če je kateri iz teh udov končal nauke akademiške, je stopil po posredovanju Lelewela kot učitelj in odgojevalec v hišo kake premožne rodbine, da bi tam izvršil prisego društveno, ktera je nkladala dolžnost vcepjevati čvrsti mladeži narodne čednosti in domovinske umetnosti in varovati jo na ta način pred zgubo narodnosti, na ktero je carstvo z velikim napenjanjem pritiskalo.

*) Delo „Konrad Wallenrod“ je bilo nastanjeno prvič v Petrogradu l. 1828 in v tem letu v Krakovi.

nitega poljskega pevca. V Vojmiru je obiskal Goetheja, in je bil sprejet od njega z veliko gostoljubnostjo, spoštovanjem in priljudnostjo. Od tod se odpravi čez Švajcarsko v Rim, kjer je prebival l. 1830 in 1831.

Ta čas njegovega prebivanja v Rimu je posebnega pomena zato, ker se je Mickiewicz v tem času strastno jel ukvarjati z verskimi zadevami. Njegov um in fantazija sta se mnogo trudila z različnimi razmerami, ki so ga trpinčile, ktere niso tolikanj zadevale posameznih ljudi, kakor posebno cele narode. Polagoma so njegovi razumki v tej nameri privzeli razvidnejšo podobo, in so se razjasnili, raztegajoč svojo zmožnost na cel obsežek človeško-društvenih prikazni. Želja prenarodbe sveta ali vsaj Evrope, močno je prevzela njegovega duha, in čeravno je vresničenje teh idealov, kteri so se v tej zadevi v njem vstvarjali, hipoma zvenelo, je vendar pečanje z verskimi in družbenimi stvarmi imelo ta nasledek, da se je Mickiewicz znebil nakan, ktere nikakor niso mogle stati v zvezi z idejami prestvarjenja družbenega, trdeč, da samo to le delo

gleška prijaznost Avstriji. Do zdaj smo skoro gotovo že po njej zgubili dve lepi deželi, Bosno in Hercegovino, in zapravili zaupanje bivših turških Slovanov; če še kaj drugega zgubimo, se imamo precj zeló zahvaliti Angležem.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. marca.

Avstrijske dežele.

Carjevič Rudolf je včeraj zjutraj iz Berlina odrinil v Frankfurt na Menu. Berlinski časniki povdarjajo, da prisrčnost, s katero je bil cesarjevič sprejet v Berlinu, je novo znamenje iskrenega prijateljstva med cesarskima dvoroma.

Delegaciji se snidete še le danes. Včeraj je bil boje pod predsedništvom cesarjevem skupen ministerski svet, ki je pretresal predloge, ktere imate delegaciji rešiti.

Državni zbor je pričel včeraj pravico o državnem proračunu; proti vladnim predlogom hočejo dozdati govoriti: Monti, Schönerer, Oelz, Fanderlik, Vošnjak; za predloge pa: Obentraut, Naumovič in Rus.

Na Dunaju se je govorilo, da se je Andrassy zaradi zasedenja Bosne z vojaško stranko sprl, ki zahteva, da naj Avstrija nemudoma zasede Bosno in Hercegovino, kar se tudi previdnejšim državnikom zdi prav in potrebno. „P. L.“ pripoveduje, da je neki višji vojaški dostojnik o tej zadevi boje rekel: „Nič ne pomaga, to se mora zgoditi. Skrb za lastni obstanek sili Avstrijo, da zasede te dežele. Če nočemo ruskemu in italijanskemu vplivu prepušiti omenjenih dežel, moramo sami tje iti in tam pošteno in krepko delati, kakor naša državna naloga zahteva. Če mi tje ne gremo, bodo drugi tje šli, če danes še ne, pa jutri. Če nimamo toliko prebavne moči, da bi te dežele pohrustali, bodo pa nas drugi pohrustali. Zato je najbolje, da se vzdignemo. Ne ostane nam drugega in Bog naj bo z nami.“ Sploh se govori, da naša vojna morda že drugi teden maršira v Bosno. Tudi so neki že odbrani nekteri vladniki, ki odidejo tje. V koristi Avstrije pa bi želeli, da naj bi se odbrali taki možje, ki bi z vljudnim, poštenim in pravičnim ravnanjem prebivalstvo bosensko pridobili, ne

pa takih, o katerih bi se morda pritoževali, da so hujši od turških pašev.

Vnanje države.

Ruski poročnik Ignativ se bode s turškima pooblaščenca čez Odeso podal v Petrograd, da se potrdi med Rusijo in Turčijo sklenjeni mir. Še le potem se bodo razglasili pravi mirovni pogoji. Kongres, ki bode imel rešiti skupne zadeve, se po nekem telegramu menda snide koncem tega mesca v Berlinu. Nemška in Avstrija ste temu že pritrile, in pričakuje se, da tudi druge države ne bodo oporekale. —

Iz Rima se naznanja, da je res kardinal Franchi postal državni tajnik, Simeoni pa prefekt propagande. „N. fr. Presse“ piše, da se je to zgodilo zaradi Rusije, ki bi zopet rada pričela obravnave z rimsko Stolico, katerih pa Simeoni ni mogel več nadaljevati, ker so se bile pod njim pretrgale. — Razmera med italijansko vlado in papežem je razvidna iz sledečih dogodkov. Papež Leon XIII. italijanski vladi niso naznanili svoje izvolitve, ampak poslalo se je dotično pismo v Turin kralju sardinskemu. Italijanski minister Crispi je vsled tega prepovedal vladnim vladnikom in prefektom, da se ne smejo vdeležiti nobenih slovesnosti papeževih. Tudi se je dovolil ljudski tabor, kjer so psovali ranjcega Pija IX. in Leona XIII., razgrajali in razsajali, ne da bi bila vlada to zabranila. Pošteni Rimljani s tem niso zadovoljni, pa si ne morejo pomagati.

Omenjena druhal je hotela tudi pri kronanji rogoviliti v šentpeterski cerkvi. Napravila je bila dve zastavi, eno tribarveno in eno belo, ktere bi bila med slovesnostjo razvila s krikom: Sprava! odpravite garancijske pogoje. Imeli so celo nekaj Orsinovih bomb pripravljenih, da bi jih bili vrgli med ljudstvo, in vlada je boje na železnici konfiscirala dva zaboja takih bomb. Ko so v Vatikanu to zvedeli in je vlada ob enem naznanila, da ne more dobro stati za red in mir, ustavile so se priprave za javno slovesnost in kronanje se je vršilo 3. t. m. na tistem v siktinski kapeli. Kardinal Morichini postal je kardinal kamornik: isti telegram poroča, da papež in kardinal Franchi sta določila, kako da hočeta glede pretečih vprašanj ravnati z raznimi državami, da se po mogočnosti koristi cerkvene složije s koristimi državnimi. To ni nič novega, kajti

od nekdanj je bilo načelo cerkveno, mirno porazumeti se z državami, in še le tedaj je cerkev odločno nasprotovala, kadar mirno porazumljenja iz katerih koli ozirnov ni bilo mogoče.

Italijanski minister Crispi je moral odstopiti, ker je zaradi dvakratne ženitve v sodnijski preiskavi. Bismark si je bil tedaj izbral pravega tiča.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 6. marca. (Nemško gledališče in nemškutarji v Ljubljani.) Da nemško gledališče v Ljubljani že več let gre rakovo pot, to je znano, to smo tudi mi večkrat konstatirali priliko imeli. Ker je po tem postalo davno že vse drugo, ko izobraževališče ali pošteno zabavišče, jeli so mu celó nemškutarji kazati peté; tako nima pravega občinstva več, da-si se nemčurji strašno radi štilijo z vsem, kar ni domače, in je med znamenji (Wahrzeichen) narodnosti kacega mesta gledališče gotovo eno najprvih. Dokler ni bilo slov. gledališča, je vsaj ob sobotah in nedeljah nekaj prebivalcev hodilo gledat in poslušat nemške burke; zdaj pa je občinstvo za nemške predstave pičlo, ker ima svoje jedro le v tisti mali peščici meščanov in tujcev, ki hočejo biti ekskluzivno Nemci in vse slovensko zaničujejo, nemško gledališče tedaj gleštajo bolj iz strankarskih, kakor iz drugih vzrokov. Teh pa je veliko premalo, to pričajo prazne hiše ob bolj (klasičnih) predstavah, za ktere med našo nemčursko inteligenco manjka tudi še pravega veselja in uma. Zato vkljub izdatni podpori 4000 gld., katero dobiva nemško gledališče deloma od dežele, deloma od nemškutarskega gledališnega odbora, ni še nobeden vodja zadnji čas v Ljubljani dobro opravil, lani je eden celó vse popustil in pobegnil.

Nasledek tega je rakova pot tudi v drugem obziru; v Ljubljano prihajajo za igralce in igralke večidel ostanke iz drugih odrov, tedaj se kaj dobrega skoro ne more predstavljati, predstave klasičnih iger so večidel le paradije. Če hoče vodja shajati, mora toraj občinstvo vabiti v gledališče na drug način, po igrar, kjer se kaj vidi ali ki vlečejo ljudi náse po dekoracijah, obliki in preobliki. Zato so ženske v možki obleki na odru že kaj navadnega, razen tega se ljudje motijo še po drugih burkah, ki imajo z gledališčno Vilo toliko zveze, kakor pustne šeme s pravo lepoto. Svet je neumen in čeravno se drug drugemu smeje, gresta vendar oba gledat take komedije. Tako prisiljeno zelje pa ne tekne dobro in je vrh tega drago za vodjo in za obiskovalce. Par polnih biš, pa je zopet vse pri kraji, in gledališče dan za dnem prazno.

Ker je pa vendar Ljubljana „nemško“ mesto, mora imeti tudi nemško gledališče, kajti nemško mesto brez nemškega gledališča je kakor gostilnica brez unanega znamenja ali moški brez brade. To bi se naši nemškutarji jezili, če bi se jim tujci posmehovali češ: „kako nemško mesto je to, če še gledališča nima nemškega! Vrh tega je največ lož v rokah nemčurjev. Kako bi ti kislo gledali, če bi po teh ložah igrate se miši, ki ne plačujejo nobene najemščine za naloženi kapital.

Tu gre tedaj za dvoje: za čast in dobiček, oziroma odvrnitev zgube. Ni se tedaj čuditi, da so nemškutarji zdaj že poprijeli se te stvari in sklicali posestnike lož ter druge prijatelje nemškega gledališča. Ali kak uspeh! Prvikrat se jih je bilo zbralo z odborom vred v kazini komaj 6, tedaj se niso mogli posvetovati. Drugi

je nekaj vredno, po katerem se človek more „poboljšati“ in iz ktere se utegne modrosti naučiti. To so tedaj stvari, s kterimi se Mickiewicz peča, in to okolnosti, v kterih ga v tem času nahajamo.

Zraven tega zanemarjenja svetovnih modrosti, približevanja in vednega občevanja z bogaboječimi ljudmi, raven zponiževanja razuma človeškega in podvrženja volje višjemu navdihnjenju, moramo se še ozreti na stanje politično drage Mickiewiczve očetnjave in vsaj mimogredé vpreti oči na dogodke na Poljskem.

Ko je bil car Aleksander I. konstitucijo kraljestva pljskega v Varšavi dne 27. listopada 1815 podpisal in očitno zaprisegel, so jo Poljaki sprijeli z navdušenjem, in izvzemši nekterih, je vse verjelo v dobre in iskrene namene kralja, ter nadejalo se lepše bodočnosti. V resnici je trajal najsrečnejši čas od leta 1815—1819, v kterem se ni pripetilo nobeno rušenje vstanovnih pravic. Največ pa so se počeli Poljaki zanašati na Aleksandra ta čas, ko je koncem leta 1817 sklical zbor. Car Aleksander nagovoril ga je sam dne 29. aprila 1818, ter pohvalno povzdigoval hrabrost Poljakov, in občudoval njihove narodne čednosti.

Narod je ukal od veselja in pozabil na pretekla časa svoje zgodovine, v kterih je postopala Moskva z največjo zvižajo proti njemu, Pa kmalo so se stvari drugače obrnili.

Da je namreč Rusija kraljestvo poljsko povzdignila, prišlo je od tod, da se je ozirala na velevlasti, ktere so na kongresu na Dunaju*) pripoznale potrebo vstanovljenja Poljske in ga z veliko silo zagovarjale.**) Vendar v kratkem je snela Moskva svojo masko z obraza in je pristopila k izvršenju svojih namer, ktere so se posebno na to opirale, da se konstitucija odpravi, ker je Poljakom dajala večjo veljavo, in bi bila znala tudi pri moskovskem narodu raznetiti zahtevo podobnih svobod. Napenjala se je tedaj Moskva, da bi se ustavna naredba Poljske z Moskovsko vravnala in dežela kot nerazločljiv kos celovite države spojila z ruskim carstvom. (Dalje sled.)

*) Ta kongres se je odprl dne 25. septembra 1814.

**) Posebno so se odlikovali v tej zadevi angleški lordi: Castlereagh, Cathcart, Clancarty in Stewart, kakor tudi Talleyrand, francoski poslanec. Njim se je pridružila Avstrija.

pot se jih je vkljub obilnemu vabilu sošlo par več, a vendar zopet premalo. Tako je odbor odstopil — naveličavši se nehvaležnega dela, za katero še v lastnem taboru nima nobenega priznanja. Na ta način se zavoljo pomanjkanja potrebne podpore utegne zgoditi, da bo Ljubljana prihodnje leto res brez nemškega gledališča, ker ga brez nje ne bo nobeden prevzel.

Ta strah je spravil naše nemškutarje zopet na noge, in nekaj odličnejih nemčurjev sklicuje druge k shodu, pri katerem bi se nabralo vsaj toliko podpore, da priljubljeno dete nemške kulture na Kranjskem ne pogine tako sramotne smrti. Kak uspeh bo imel ta shod, nam ni še znano, vendar je gotovo toliko, da nemškutarji bodo le težko popustili svoje, če tudi drago dete.

Iz vsega tega je razvideti, da je nemško gledališče v Ljubljani le prisiljena reč; če bi bilo potrebno, bi se samo ob sebi ohranilo, ne bilo bi treba niti denarne podpore nabirati, niti ljudi k obiskovanju priganjati in tudi vodji bi ne bilo treba pomagati si z nenavadnimi, nenravnimi igrami. Ker se pa to godi, je znamenje, da je nemško gledališče pri nas jetično, da se tudi z dragimi zdravili ne bo dalo ohraniti. Za nemške naprave naša dežela ni, zato tudi druga za drugo gine. To je naravna prikazen, kajti sicer bi se lahko ohranilo nemško gledališče v Ljubljani, saj ima že samo mesto za-nj dosti prebivalcev.

Iz Marbeškega okraja, 6. marca. (Premišljevanje. Volitve. Kevščina.) Ravno sem bral Macbeth-a in sem prišel do verza: „Lepo je grdo, blato je lepo.“ Mislil sem o tem stavku, kar dobim „Slovenca“, ki toži o ljubljanskem blatu. Bil mi je komentar in ni mi bilo treba Gervinus-a poprašati za svet. Iz prihodnjega „Slov.“ pa sem zvedel, da je bil ta list v „beli“ Ljubljani konfisciran. Zakaj? Dunajski listi se ne konfiscirajo, ako se pritožujejo čez vodovode in napake po mestu in vendar je ondi tista tiskarna svoboda, kakor pri nas. Ali morda na Dunaju nemajo toliko političnega razuma, kakor v Ljubljani? Ali ne spoznavajo, da bi se utegnile zaradi vodovodov in prahu vneti vstaje? Ali ne vidijo, kako hujska „Kikiriki“ z vodovodi zoper druge narodnosti in žali mestne očete? Tako sem meditiral, a kmalo se mi vse zjasni. Ljubljanski gospodje imajo preveč domoljubja, ko da bi mogli dovoliti, da bi se z onim člankom Ljubljana spravila v miskredit pri Slovencih!

Z volitvami za to pomlad toraj nič ni. Zakaj? Najbrže so se ljudem smilili kandidatje, ki so viseli med smrtjo in življenjem.

Z narodno zavestjo smo v našem okraju še zelo na slabem. Bivši podčastniki, ki so zdaj posestniki, občinski odborniki itd., so nemčurji; uradniki so kosmopoliti iz geslom ubi bene ibi patria — kjer je dobro, tam je naša domovina. Učitelji se morajo uklanjati mnenji zelene mize, ljudstvo spi. Pač je to žalostno, a resnično. Našemu kmetu se tako slabo godi, da pravi: „Naj bo poslanec, kdor koli hoče, da nas le reši gmotnega pogina.“ Družbe se množijo, kakor gobe po vlažnem vremenu, in denar je redka stvar. Ljudje so pridni, delajo in se potijo, a vendar si komaj zaslužijo za kruh; kje pa so davki in neizmerno visoke priklade? *)

Dragina je že velika a sedaj bo še večja. Luč in kava bo vsled višje colnine dražja, vsled tega bodo tudi krčmarji poskočili s ponarejenim vinom. Zakaj pač niso na izdelovanje vina postavili dacije, s tem bi mnogo ko-

ristili v zdravniškem obziru. Vrh te strašne revščine pa dobimo morda še vojsko, denn ein Unglück komt selten allein — nesreča le redkokrat sama pride. Kam bomo pač prišli, če se spodkoplje kmetijstvo in narodna zavest, to je patrijotizem? Ali bode mar naša „sijajna“ kupčija in naše obrtstvo vzdržalo državo? Naši državniki naj bi pač pomislili, da nismo na Angleškem in nemamo kupčijskega monopola po celem svetu. Pa kaj je mnogim to mar, ki so postali čez noč milijonarji? Oni bodo dobro živeli, če tudi drugi stradajo.

V drugič kaj več, ako vam drago. (Prosimo Vred.)

Istvan Knöfely.

Domache novice.

V Ljubljani, 9. marca.

(† *Profesor Karl Melzer*) je včeraj popoldne previden s sv. zakramenti v hiralnici sv. Jožefa vsled mrtuda umrl. Pogreb bode jutri v nedeljo popoldne.

(*Iz katoliške družbe.*) Katoliška družba za Kranjsko je zraven druge delavnosti začela preteklo leto v Ljubljani od časa do časa izdajati knjižice z imenom „Glasi katoliške družbe“, od katerih so doslej na svetlo prišli 4 deli v treh zvezkih. Družbeniki jih dobivajo brezplačno, in vnanjim udom razpošiljali so se dosihmal večidel po v. čast. g. dekanah, kateri so to prevzeti blagovolili. Nadjamo se, da dozdej izišli zvezki se že vsi nahajajo v rokah spoštovanih družnikov.

Ž njimi utegne biti vstreženo udom, zlasti takim, ki nobenih časnikov ne berejo; v „Glasih“ namreč se zraven mnogo družega podučljivega in mičnega branja, ki človeku izobražuje um in srce oblažuje, nahaja tudi, karkoli se med Slovenci ali po družih deželah godi novega, važnejšega in spomina vrednega, bodisi v verskem, bodisi v svetnem oziru.

Zelo je tedaj želeli, da bi za omiko in blagor mile naše domovine vneti rodoljubi po moči podpirali to gotovo koristno početje, po katerem bi s časoma mnogo zanimivih spisov in dobrih knjižic prišlo med ljudstvo. Prav živo torej priporočamo to delo in vljudno prosimo zlasti gospode duhovne, učitelje in šolce ter vse vrle narodnjake, naj bi tudi po deželi razširjanje katoliške družbe blagovolili pospeševati, sami k nji pristopati in med ljudstvom ji pristopnikov naklanjati letnino (za celo leto 1 gld. 20 kr., s katero pa je veliko družnikov že več let na dolgu), po priložnosti blagovoljno pobirati in pošiljati. Namen našega društva, ki je gotovo blag in koristen, se bode tako dal čedalje bolj dosegati. Koristen je namen tudi v tem oziru družnikom, ker se zanje na leto več ss. maš daruje.

Opomnimo naj, da društvo o vsaki lepi priliki namestuje deželo nekako pri posebnih prilikah. Ravno sedaj poslalo je apostolskemu poročniku na Dunaj sožaljenje zaradi smrti Pija IX. in zopet vošilo zaradi zvolitve novega papeža.

Konečno izrekam tu srčno zahvalo prečastitim g. dekanom, kateri so dozdej društvene knjižice dotičnim udom dobrovoljno razdajali in prejeto letnino pošiljali, in jih ob enem prav ponižno prosim, naj to prijaznost še prihodnje blagovole skazovati našemu društvu.

Ako se število udom pomnoži in se mu denarstvene zadeve izboljšajo, zamogli bi tudi „Glasi“ bolj pogostoma izhajati in željam bralcev kakor tudi tirjatvam sedanjega časa popolnejše zadostovati.

Dr. A. Jarc, preds. kat. družbe.

(*Podobi novega papeža*), kateri so J. Blaznikovi dediči v zadnjem in predzadnjem „Ogla-

sniku“ priporočali naročnikom „Novic“, „Danice“ in „Slovenca“ po znižani ceni, ste včeraj došli št. 1. in 2. črno litografirani. — Zadovoljni smemo reči, da ste ti podobi krasni in izvirni fotografiji, s katero smo ji primerjali natančno podobni, sploh umetniško izdelani. — V 17 oljnatih barvah izdelane podobe v 3 velikostih doidejo začetkom prihodnjega tedna. Naj toraj hiti z naročilom, kdor si želi ceno preskrbeti to lepo podobo.

(† *Preč. g. Karl Legat*.) Našo škofijo je zopet zadela britka zguba; 5. t. m. ob 6 uri zvečer je po dolgem bolehanji umrl novomeški korar, preč. g. Karl Legat v 65. letu svoje starosti. Roj. 1813 v Ljubljani in l. 1838 v mašnika posvečen je služil kot katehet in šolski vodja v Loki in Idriji, in potem kot vodja učiteljskega pripravništva in normalke v Ljubljani in 6 let kot korar v Novem mestu. Zarad njegovega pohlevnega in priljudnega obnašanja je bil povsod ljubljen in spoštovan. Kot korar ostal je tudi šolski okrajni nadzornik za novomeški okraj. Pred nekim časom mu je bila začela pamet slabeti, najbrže vsled tega, ker mu je oteklina nog potegnila proti možganom. Vzeli so mu iz rok kapitelske in šolske račune, ki so mu največ skrbi delali, in nadejali so se, da mu bode zopet odleglo. Vendar se ta nada ni vresničila, postajalo je blagemu gospodu marveč čedalje hujše in v torek ob šestih zvečer ga je smrt rešila daljnega trpljenja. R. I. P.

(*Nabiranje vojaških novincev*) se bode vršilo: v Ljubljani od 8. do 13. aprila, v Kamniku od 11. do 17., v Radolici od 15. do 17. v Litiji od 23. do 27., v Kranji od 25. do 29. aprila, v Krškem od 29. aprila do 4. maja, v Novem mestu od 6. do 11., v Vipavi od 13. do 14., v Črnomlju od 13. do 16., v Postojni od 16. do 18., v Kočevji od 18. do 24., v Trnovem od 20. do 21. in v Logatcu od 23. do 28. maja.

(*Seme ruskega lanu*) je prišlo v Ljubljano. To se naročnikom daje s pozivom na znanje, naj pridejo nemudoma po-nj. Seme je prav lepo.

Iz pisarnice družbe kmet. v Ljubljani.

(*Razpisanih je 5 vstanov barona Schweitzena*) po 126 gld. Prošnje naj se izroče do 25. t. m. deželni vladni Kranjski.

(*Podob papeža Leona XIII.*) ima na izbiri knjigarna O. Klerrove vdove. Med drugimi je prav krasna večja podoba ki se od vseh, kar smo jih dozdej videli odlikuje ne samo po vnanji lepoti, ampak tudi po nizki ceni, ker velja le 30 krajcarjev, dasi je prav primerna za okvir. Druge manjši se dobe po 20 krajcarjev.

(*Obravnavo pred deželno sodnijo*) ima 13. t. m. naš odgovorni vrednik, ki se je pritožil zaradi dveh konfiskacij. Enako obravnavo bode imel ravno isti dan tudi vrednik „Brencljuna“.

(*Deželni odbor*) je predlogom dotičnih pomnoženih krajin in okrajnih šolskih svetov pritrdil, da se Janez Borštnik v službi nadučitelja in voditelja dverazredne ljudske šole v Šmariji, — Miha Kalan pa v učiteljski službi na ljudski šoli v Orehku definitivno potrdita.

(*Slovensko gledališče*). V nedeljo 10. marca se bode predstavljala najnovejši igrokaz v 5 dejanjih. „Petrograd in Plevna“ ali „ruska vojska“ prvič na Avstrijskem — v našem narodnem gledališču. Ker je dolgo časa Slovane zanimala rusko-turško vojska, in se dejanje vrši v Petrogradu in na Balkanu, opozorujemo na to predstavo in sodimo, da se bode Talijni hram to pot čez in čez napolnil.

(*Tatiči*) so skušali v noči od ponedeljka

*) Slednje stavke smo morali iz tiskovnih ozirov izpustiti. Vred.

to torka vlomiti v fizikalni kabinet višje realke. Strli so nekaj šip, zlezli skoz okno v poslopje in si hoteli s ključem, ki ga rabi bišnik, odpreti pot do fizikalnega kabineta, ker je bila pa ključavnica že predelana, ključ ni več odperl vrat, in tatvina je predrznežem spodletela. Vse okoliščine pričajo, da je moral biti to človek, kteremu so sobe in razmere v realkinem poslopju dobro znane.

(Odborove seje Matice slovenske 6. t. m.) se je vdeležilo 17 ljubljanskih odbornikov in g. Svetec izmed vnanjih. Predsednik dr. Bleiweis pozdravi navzočne odbornike, o kterih je prepričan, da bodo delali na korist Matice Slovenske. Za tem se naznani izid volitev pri zadnjem obćnem zboru. Dr. Sterbenc pismeno naznani željo, da se hoće odpovedati odborništvu, ker bi ne mogel koristiti Matici, kolikor v svoji vesti za potrebno spozna, obljubi pa jo podpirati po svoji moći, zlasti z nabiranjem novih udov, kterih je dva že pridobil. G. Maru nasvetuje naprositiga, da naj kot vnanji odbornik ostane v odboru, kar se tudi sprejme. Gg. Majciger in Šuklje pismeno naznani, da sprejmeta odborništvu, in g. Šuklje ob enem sporoča, da hoće Matici ponuditi rokopis francoske revolucije, kterega ravno izdeluje. — Za poverjenika v Tolminu se izvoli dr. Premerstein, bilježnik v Tolminu. — Pri volitvi predsedništva in odsekov so bili izvoljeni: Za predsednika dr. Bleiweis, za podpredsednika pa gg. Peter Kozler in prošt dr. Jarc; za denarničarja g. Vilhar. Kužič, načr prof. Vavru prosi, da bi ga ne volili več, ker mu je nemogoče ta posel še dalje opravljati. Odbor mu izreče zahvalo za 13 letno njegovo prizadevanje in izvoli g. Stegnarja, da bode s tajnikom vpravoval knjižnico. Za pregledovalca računov se izvoli dr. Zupanec, za ključarja gg. Souvan in Klun, za tajnika ostane g. Praprotnik, ki je rekel, da hoće toliko časa ta posel opravljati, dokler bode vse vredjeno, potem po ga radovoljno prepustiti komu drugemu. Dr. Zupanec nasvetuje, da naj se nagrada tajniku zvikša, g. Močnik ga podpira. Dr. Poklukar nasvetuje, da naj se ekspedicija knjig izroči komu drugemu, ki je tega že vajen, da ne bode tajnik imel opraviti s tem mehaničnim poslom. Sklene se, da naj gospodarski odsek pretresa in odboru nasvetuje, koliko nagrade bi se dalo tajniku in koliko knjižničarju. — V odsek za izdavanje knjig se izvolijo: Dr. Bleiweis (načelnik), Klun, Maru, Močnik, Parapat, dr. Sterbenc, Stegnar, Tomšič, Urbas, Vavru, Praprotnik, Zupančič, Hubad, Šuklje in Keržič; v gospodarski odsek pa gg. Souvan (načelnik), Klun, Tomšič, Vilhar, dr. Zupanec, Robič. — Dr. Poklukar nasvetuje, da naj bi g. Robič pomagal tajniku in knjižničarju pri vredovanju knjig, Stegnar pa pristavlja, da zlasti še tudi pri vredovanju zapiskov, kar g. Robič radovoljno obljubi. Glede Letopisa se določi, da ga izide vsake 3 mesece 5 tiskanih pol, nazadnje pa zarad kazala itd. nekoliko več. Glede gradiva bode določil odsek za izdavanje knjig, vrednik mu ostane dr. Bleiweis. Poročila odborovih in zborovih sej se bodo po nasvetu g. Kluna objavljala samo protokolarično po zgledu poročil deželnega odbora v „Novicah“. — Za tisk za to leto je pripravljeno „Popotovanje okoli sveta“. Sklep o Flori slovenskih dežel, ktero Matici ponuja prof. Glovacki, in o slovenski-hrvatsko slovnici se prepusti odseku za izdavanje knjig. Prof. Maru omenja, zakaj da pri obćnem zboru o slovensko-hrvatski slovnici ni nič govoril. Odsek je bil že l. 1868 sklenil tako slovnico na svitlo dati ter je to l. 1870 naznanil obć-

nemu zboru, kjer nihče proti temu ni oporekal. Najprej se je ponudil g. Žepič, da bi jo bil spisal, ker se je pa on lotil latinske, dovršil je to g. Franjo Maru, profesor v Zagrebu. Gg. Cigale in Žakelj sta jo pregledala in pohvalila; nasvetovala sta nektare premembe, ki jih g. pisatelj tudi izvršuje. Slovensko-česka slovnica, ktera se je pri obćnem zboru grajala, Matici tudi ni bila na kvar; ona jo je založila in dobi zanjo izdani denar nazaj, pisatelj pa nič ni dobil, in bode imel le zvezke, ki bodo ostali, kadar bodo Matici poplačani vsi stroški. Slovnica pa je bila koristna, mnogo mladeničev se je po njej naučilo českega jezika, in prav enako bo tudi s hrvatsko-slovensko novo slovnico. — G. Križman naznani, da hoće spisati slovensko-italijansko slovnico, če jo Matica sprejme. Reč se izroči v pretres odseku za izdavanje knjig. Prof. Hubadu se za poslano gradivo sklene dati nekoliko nagrade na račun. Za tiskanje Maticinih knjig ste se ponudile dve tiskarni, Blaznikova in Narodna. Ker je Blaznikova za tiskano polo s papirjem vred v dose-danji obliki zahtevala 45 gld. 50 kr., Narodna tiskarna pa 46 gld., se je sprejela cenejša ponudba Blaznikove tiskarne. — Akademično-literarnemu društvu „Hrvat“ v Pragi se podare letošnje Maticine knjige. Na račun za dovršene zemljevide se sklene g. Köcke-tu dati, kolikor bodo dopuščale denarne moći. Za nove ude se sprejmo gg.: Rajakovič, Dečko, Barlič, Solkanski, Haubenreich, Karba, Žitnik, Kurent, Kokalj, Kavčič, Kraigher. Izstopil je g. A. Petek.

(Zagrebski kardinal nadškof Mihajlovič) se je v sredo vrnivši se iz Rima peljal skoz Ljubljano.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V Tržaški škofiji: 23. sveč. je bil mašnik posvečen g. Andrej Mikiša in ravno ta dan dekretiran za duh. pomočnika v Oprtlo. — Č. g. Anton Spanio iz Kjodžje (Chioggia) se je odpovedal duhovnijski Kostanjo, ktero je nekoliko let imel v tej škofiji, in se poda v svojo domačijo. — Č. g. Dominik Vidalli gre za farnega oskrbnika v Kastanjo. Č. g. Fr. Comisso za duh. pom. v Grižujan (Grisignano.) V Lavantinski škofiji: Čč. gg. župnika: Mihael Graber, pri sv. Urbanu poleg Pruja, in Fr. Kalin v Rajhenburgu. gresta v stalni pokoj. — Kuracija sv. Jerneja v Radvanju je do 4. aprila t. l. razpisana.

— Ogenj je 24. februarja zvečer v Sebenjah, fare št. Križke pri Tržiču uničil 4 poslopja.

— Blisk in gromenje. Iz Mokronoga 7. marca se nam piše: Danes ob eni popoldne se je poprej jasno nebó hipoma prepreglo s sivkastimi oblaki. Nastal je blisk, močan grom in tresk, kakor po letu ob budi vročini. Kmalo se je pa zopet nevihta razvlekla proti južni strani. Tako zgodaj je germljavina nenavadna. Kaj to pomeni?

— Liboušín soud. Najbolj znamenita spominka staročeske književnosti sta rokopisa Zelenogorski pa Kraljodvorski. Bolj omikanim e še v živem spominu, kako gorka borba je bila o pravi izvornosti ali istinitosti njuni, in kako se je dognala pred sodnijo. Te dni pa je to pravdo spet sprožil prof. J. Šembera gledé prvega Zelenogorskega, češ, da je ponarejen (falsifikat) z evangeliem, in „Čech“ št. 51 naznani, da mu v „Svetozoru“ odgovarja Jos. Jireček, ter vrlo pobija vse plitve in vmišljene razloge nasprotne, in št. 50, da živi še neki 70 letni starček, kteri je bil priča pri-

najdenji omenjenega spominka, in je pripravljen s prisego to potrditi, kakor poroča lastnik Kolinske „Kor. Česk.“ V. Nedvidek.

— „Pozor“ v Olomucu ima z Dunaja dopis, da slavni dr. Fr. Miklošič, toliko let predsednik izpraševavskemu odboru za srednje šole, hoće odstopiti od predsedništva ali celo iz odbora, kar bi bilo zelo obžalovati, kajti javalne dobi odbor učenjaka tako spretnega in sposobnega v poskušnji zlasti slovanskih učiteljskih pripravnikov.

Eksekutivne dražbe.

11. marca: 3. Pajk iz Fužin, v Žuženberku. 3. Jenko z Visokega v Kranji. 2. Lavrine in 2. Obreza iz Slivne. 2. Kralj iz Briž, 2. Jermenc iz Ravnega, 1. Selan iz Rov, 1. Klinec iz Vač, 1. Erjavec iz Ventarjev vsi v Litiji. 1. Rupar iz Lavra v Mokronogu.

Umrli so:

Od 3. do 6. marca: Ernestina Balzar, stol. rač. o. 16 m., za vtriplj. možganov. Jožef Zorc, del. o. 3 l., za pljučnico. Helena Steržina, del. ž. 72 l., vsled pljučnice. Jožef Cunder, zid. o. 3. l. za sušico. Marija Jenko, tes. o. 1 1/2 l., za pljučn.

Telegrafične denarne cene 8. marca.

Papirna renta 63.10 — Srebrna renta 67.20 — Zlatarenta 75 — 1860letno državno posojilo 110 — Bankinske akcije 789 — Kreditske akcije 230. — London 119.10 — Srebro 104.80. — Čes. kr. cekini 5.59. — 20 franov 9.49 1/2.

Marija Rupnik,

izdelovalka umetnih cvetlic

v špitalskih ulicah h. št. 7

v II. nadstropji,

se priporoča prečastiti duhovščini in vsem cerkvenim dobrotnikom za izdelovanje cvetlic, posebno šopkov za sveče in oltarje, pa vencev za bandera in svečnike, ravno tako tudi za popolne oprave pri novih mašah po primerni ceni.

Pismena naročila se točno in natančno izvršujejo. (1)

Najboljše železo

iz slovečih stajerskih in koroških fužin po 13 1/2 kr. kil. — ali 7 1/2 kr. stari funt; kakor tudi vsakovrstno železno blago dobi se po najnižji ceni v moji zalogi železnine (2)

Sp. Pesjak,

v Ljubljani v glediščnih ulicah št. 8.

„Peštansko zavarovalno društvo“.

Premoženje znaša 31. decem. 1867 gl. 5.451.807.83 Škode je plačalo društvo odl. 1864

do 1876 16,013.244.— Glavno opravništvo za Kranjsko in spodnje Štajersko se uljudno priporoča za naročila in zavarovanje proti škodi po ognji, na življenje, in zrcala proti vltomu.

Posebno pak vabi k zavarovanju na življenje.

Peštansko zavarovalno društvo zavaruje na življenje po raznih načinih: da izplača zavarovalni znesek po smrti zavarovanca, ali kadar doseže določeno starost (otrokom doto) in tudi za pokojščino. Glavno opravništvo v Ljubljani je zmirom pripravljeno vprašanje odgovarjati, pogoje razjasniti jasno in podati tarife.

Franc Drenik, (7)

pisarna glavnega opravništva v Ljubljani, kongresni trg. št. 14 v II. nadstropji.